

SOCIAL IMPACT BOND KANS VOOR ROTTERDAMS JEUGDINTERVENTIETEAM

MOTOR VOOR VERNIEUWING

Kan een 'social impact bond' redding bieden aan het Rotterdamse Jeugdinterventieteam? Bureau Frontlijn onderzoekt de mogelijkheden. 'Hoe eerder je in een gezin investeert, hoe meer rendement het de samenleving oplevert,' zegt adjunct-directeur Derk Tetteroo.

TEKST RIANNE WATERVAL
FOTO'S TIJMEN KIELEN

'**A**ls de eigen basis niet goed is worden jongeren - en hun gezinnen - nooit blijvend zelfredzaam,' zegt Derk Tetteroo, adjunct van Bureau Frontlijn, over de aanpak van het Jeugdinterventieteam (Jit). 'Motivatie, capaciteit en gelegenheid zijn bepalend voor het eindresultaat. Voordat je kunt bouwen aan een toekomst heb je een dak boven je hoofd nodig en moet stress zijn gereduceerd. Dit betekent dat we extreem pragmatisch werken. De jongere vormt het startpunt, maar we nemen alle aspecten van het gezinsleven mee.'

Bureau Frontlijn is door de gemeente Rotterdam opgezet om met nieuwe oplossingen te komen voor problemen in achterstandswijken. Het bestaat uit een vast team van elf medewerkers. Daarnaast zijn er een veertigtal professionals ingehuurd en ruim honderd stagiairs van hogescholen. 'Eerst wordt het huishouden op orde gebracht, vervolgens wordt er naar de vaardigheden van de jon-

'DE ECONOMISCHE CRISIS HEEFT VOOR ONS ZEER NADELIG UITGEPAKT'

gere en opvoedingscapaciteiten van de ouders gekeken. Daarna vindt er begeleiding naar school of werk plaats,' legt Tetteroo uit. 'Hoe eerder je in een gezin investeert, hoe meer rendement het de samenleving oplevert. Volgens het principe *voordoen-nadoen-zelf doen* leren we de jongere zelfstandig deel te nemen aan de maatschappij.'

De hoge recidivecijfers onder de jeugdige ex-delinquenten vormden in 2008 aanleiding voor de oprichting van het Jit. Tetteroo: 'In Rotterdam komen jaarlijks zo'n

Hoge recidivecijfers onder jeugdige ex-delinquenten vormden in 2008 aanleiding voor de oprichting van het Jeugdinterventieteam

tweehonderd jongeren vrij uit jeugddetentie. Destijds viel 40 procent binnen een jaar terug in het oude gedrag, na zes jaar was dat 75 procent. We hebben dit aantal aanzienlijk kunnen verminderen. Van de ruim vijfhonderd jongeren die getraind en gecoached zijn, is slechts 15 procent na een jaar gerecidiveerd. De verwachting is dat dit na zes jaar 35 procent zal zijn. Inmiddels heeft het team een goede reputatie opgebouwd. Dat blijkt onder meer uit het aantal zelfmelders: een op de vijf jongeren doet mee op eigen initiatief.'

Deze percentages zijn alleen te behalen door maatwerk en oog voor 'het leven achter de voordeur', stelt Tetteroo. 'We gaan uit van een gemiddelde trajectduur van een jaar waarin ruim 400 uur voor de jongere - en zijn gezin - beschikbaar zijn. Alleen door er bovenop te zitten, kunnen we voorkomen dat ze niet terugvallen in crimineel gedrag. Daarbij dicteert de situatie, leefwereld en het leervermogen de intensiteit van het traject. Dit betekent dat een coach de ene week dertig uur bezig kan zijn met een gezin, en de volgende week slechts twee. Omdat we

Het Jeugdinterventieteam heeft een groot aantal zelfmelders: een op de vijf jongeren doet mee op eigen initiatief

uitgaan van het hele plaatje, kunnen we ook inspelen op andere risico-factoren.'

Bij de oprichting kon het team putten uit een rompfianciering van de gemeente, aangevuld met een tweede

SOCIAL IMPACT BONDS

Pay for success contracts worden sib's ook wel genoemd. Hierbij wordt privaats kapitaal ingezet voor maatschappelijke projecten. Niet de inspanningsverplichting maar prestatiebekostiging vormt de basis van dit contract tussen overheden, investeerders en ondernemers/uitvoerders. Daarnaast is er een onafhankelijke partij die de resultaten monitort. Doel is het preventief aanpakken van sociale problemen binnen de samenleving, de focus ligt op de outcome (en niet de output).

Het concept vindt zijn oorsprong binnen de Britse overheid, in 2007 werd een pilot gestart in de Peterborough gevangenis om recidive terug te dringen. Gezien de korte ontstaansgeschiedenis is er over de effectiviteit van deze contracten nog maar weinig bekend. De eerste - en vooralsnog enige - sib in Nederland werd in december 2013 afgesloten met als doel jeugdwerkloosheid tegen te gaan. ABN Amro en Start Foundation investeren daarbij in de zogeheten Buzinezz-club, een bedrijf dat Rotterdamse werkloze jongeren zonder startkwalificatie aan het werk of terug naar school helpt. De gemeente betaalt de investeerders terug op basis van de besparing op uitkeringen, inclusief een eventueel rendement. In Nederland worden de sib's uitgewerkt door Society Impact, een platform dat innovatieve financieringsinstrumenten ontwikkelt en relevante stakeholders bij elkaar brengt.

geldstroom afkomstig uit de deelgemeenten, woningbouwcorporaties en andere overheidsgeleerde instanties. Ook zijn er adviesbureaus die kosteloos een bijdrage leveren. Zo maakte Twynstra Gudde mensen vrij uit haar club *Adviestalent* en voert het bureau Ecorys onderzoeken uit.

De bezuinigingen maken echter dat Tetteroo zich moet beroepen op andere bronnen. 'De economische crisis heeft voor ons zeer nadelig uitgepakt, de financiering is gestopt. We zoeken nu naar nieuwe constructies om dit team draaiende te houden.' Het afsluiten van een *social impact bond* [sib, zie kader] zou volgens hem uitkomst kunnen bieden. 'Eigen kracht avant la lettre, dat is het Jit. Wij werken niet vanuit kokers, maar zetten de gezinnen centraal. Daarom is dit nieuwe financieringsinstrument voor ons interessant.'

De baten van het terugdringen van recidive liggen verspreid over verschillende overheidslagen en beleidsdomeinen. 'Als uitvoerder besparen wij heel veel partijen geld. Niet alleen door jongeren uit detentie te houden, maar bijvoorbeeld ook door vroegtijdig andere problemen binnen het gezin te signaleren. Het is de kunst deze maatschappelijke winst goed in beeld te brengen,' aldus Tetteroo. 'We zijn ook betrokken geweest bij de ontwikkeling van de eerste sib, maar de complexiteit van dit vraagstuk maakte het lastig om aan te haken.'

Op verschillende manieren probeert hij nu de meerwaarde van het Jit duidelijker in kaart te brengen. Zo heeft Bureau Frontlijn in samenwerking met het onderzoeksbureau Ecorys een zogeheten cashflowanalyse op

een aantal jongerentrajecten losgelaten en verschillen tussen de klassieke en de Jit-aanpak in kaart gebracht. Eerder dit jaar presenteerde Tetteroo resultaten hiervan tijdens een 'stoomsessie' van het platform *Society Impact* waar ook vertegenwoordigers van het ministerie van V&J aanwezig waren.

COMPLEXE KLUS

'Het meten en evalueren is een complexe klus,' erkent de adjunct-directeur. 'Er zijn nog steeds zaken die moeten worden uitgezocht, zoals de exacte besparing op opsporings- en vervolgingskosten. Ook zijn er winsten geboekt die gekoppeld zijn aan statische kosten, zoals de afschrijvingskosten van een jeugdgevangenis waar steeds meer lege cellen komen. Maar ik geloof dat hier wel creatieve oplossingen voor te bedenken zijn.'

Tot een contract is het nog niet gekomen, maar Tetteroo blijft hoopvol. Hij noemt onder meer het wetsvoorstel dat elektronische detentie mogelijk maakt en - naar verwachting - voor de zomer door de Eerste Kamer

'WIJ WERKEN NIET VANUIT KOKERS, MAAR ZETTEN DE GEZINNEN CENTRAAL'

wordt behandeld. 'Dit zou een mooie impuls kunnen geven,' zegt hij. 'Maar ook als dit voorstel er niet door komt, blijven we zoeken naar nieuwe aanknopingspunten en financieringsmogelijkheden. De behoefte is zo groot, het zou gewoon zonde zijn om het team nu te stoppen.' ●

KRIJN VAN BEEK (VENJ) START PILOT MET SOCIAL IMPACT BOND

'WE WILLEN HET SIMPEL HOUDEN'

Krijn van Beek, directeur strategie op het ministerie van Veiligheid en Justitie, ziet potentie in de social impact bond (sib). Hij start - het liefst dit jaar nog - met een pilot om te onderzoeken hoe een dergelijk instrument kan bijdragen aan het voorkomen van recidive. 'Iedereen kan hiermee winst behalen. Het ministerie, de investeerder en de uitvoerder, maar bovenal de samenleving.'

TEKST RIANNE WATERVAL

Wat is volgens u de belangrijkste meerwaarde van de sib?

'Als een overheidsorganisatie zaken en diensten inkoop, moet vooraf worden bedacht wat er exact nodig is. In deze constructie gebeurt precies het tegenovergestelde. Er wordt gedacht vanuit de maatschappij, en niet vanuit een programma. Dit zie je bijvoorbeeld terug bij een uitvoerder als het Jeugdinterventieteam in Rotterdam, zij zijn niet in een hokje te plaatsen. Voor een private investeerder is het niet van belang of iets valt onder het ministerie van VenJ of SZW, zolang het resultaat maar wordt behaald. Kokers vallen daardoor weg en de maatschappelijke impact staat centraal. Daarnaast ben je niet langer gebonden aan de jaarlijkse begrotingscyclus. Dit alles komt de flexibiliteit en creativiteit ten goede.'

Is het ook niet een mooie manier om te bezuinigen?

'Natuurlijk is het financieel rendement aantrekkelijk: de overheid betaalt alleen als het

maatschappelijk resultaat is behaald. Maar de grootste winst zit in de nieuwe manier van werken, je kunt hiermee beter aansluiten op de wensen uit de samenleving. Deze wijze van financieren geeft nieuwe inzichten en kan een motor voor vernieuwing zijn. Dit betekent niet dat er op ieder gebied een sib is af te sluiten, maar er zijn zeker hoekjes van beleidsterreinen waar ruimte is. Daarom verkennen we nu de mogelijkheden om

'MAATSCHAPPELIJKE IMPACT STAAT CENTRAAL'

een contract af te sluiten met partijen waardoor we het recidivepercentage in Nederland kunnen verminderen.'

Tal van overheidsorganisaties zetten zich in om te voorkomen dat ex-delinquenten vervallen in hun oude gedrag. Hoe gaan jullie dit aanpakken?

'We willen het simpel houden - het werken

Foto: Theo Bos

met een sib vergt enige oefening - en kiezen daarom bewust voor een kleine pilot met drie partijen: het ministerie als opdrachtgever, een private investeerder en een uitvoerder. Het maken van goede afspraken is inderdaad een uitdaging. Dit dwingt ons ook om expliciet te maken wat we daadwerkelijk nastreven, daarbij kunnen we de hulp van een platform als Society Impact goed gebruiken. Dit heeft tijd nodig. Ook op de financiële en juridische afdeling moeten ze snappen wat we aan het doen zijn. We zijn nu aan het puzzelen en streven ernaar de pilot voor het einde van het jaar in de steigers te hebben staan.' ●

LINK

Meer informatie over social impact bonds op www.societyimpact.nl.